

== Sobotna izdaja: ==
Za celo leto K 20.—
za inozemstvo 25.—

SLOVENE

[illegible]

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštno hran.
ljubljanske št. 850 za naročitne in št. 349 za oplate,
avstr. in češke 24.797, ogr. 23.511, bovm.-hern. 7563.

s kratko dnevno notico registriral. Resolu-
cija je objavil šele četrtek po prihodu v

Beligrad, 17. februarja. (Izvirno.) Ju-
tri ob 10. uri dopoldne se bo sestal v par-
lamentu opozicijski blok, da razpravlja o
sestavi nove vlade.

Tako neresno in demagoško politiko uganja ta gospoda danes, ko vsa naša javnost komaj čaka, da se popravijo grehi demokratičnih ministrov, kolikor bo to še mogoče.

Jadransko uprašanje na pariski konferenci.

Wilsonov kompromisni predlog.

V svoji spomenici dne 14. aprila je poslal Wilson italijanski delegaciji kompromisni predlog, ki je na slovenskem

Uspeli tega predloga je bil, da so se 24. aprila z velikim učinkom pretrgala pogajanja in da je italijanska delegacija odpotovala s konferen-
ce, kamor se je 6. maja, ker bi se bil mir z Nemčijo sklenil tudi brez njenega sode-
lovanja — brez zvenka zopet vrnila in podpisala versailleski mir brez junktima med avstrijskim mirom in jadranskim
vprašanjem, katerega je bila prej zahte-
vala.

Pogajanja štirih velesil.

Nato so sledila neoficielna pogajanja starih velesil, v katerih so 4. maja 1919. pretresali kompromis, po katerem naj bi Italija dobila Reko, Jugoslavija pa Sušak; del reške luke med Rečino in kolodvorom naj bi se dal Jugoslaviji v najem za 99 let, a upravljali naj bi ga skupno Italijani in Slovani. Iz tega se je razvil drug kompromisni predlog dne 29. maja, ki je zopet rodil načrt vmesne države, o katerem se je kasneje nekaj časa veliko razpravljalo. Reka, brez Sušaka, toda z ozemljem, ki naj bi se raztezalo do italijanske meje ob Raši, naj bi se uredila kot svobodna država pod nadzorstvom Lige narodov in naj bi po preteku gotovega števila let potom plebiscita sama odločila o svoji končno veljavni usodi. Italija bi dobila Zader in Šibenik, vsej ostali dalmatinski celine pa bi se odpovedala. Dalje bi dobila otoke Cres, Lošinj, Vis, Pelagruž in mandat nad Albanijo. Koncem avgusta se je pretresala v Washingtonu še druga rešitev, glasom katere naj bi se iz enega dela Reke in iz Sušaku pripadajoče luke Baroš (zgrajene za izvoz hrvskega lesa) ustanovilo ozemlje svobodne luke, ki naj bi se dalo za 99 let v upravo Ligi narodov. Reka bi prišla pod italijansko suvereniteto, Zveza narodov pa bi upravljala tja vodeče železniške proge. Temelj vseh teh načrtov je tvorila italijanska državna meja ob Raši.

D'Annunziada in oficielna politika.

Dočim so se o tem vlekla pogajanja, je Gabriele D'Annunzio (recte Gaetano

LISTEK.

Postajni nadzornik.

(Dalje.)

Popotnika je minila jeza in takoj je bil voljan počakati na konje in si je naročil večerje.

Svojo mokro kučmo je snel z glave, odmotal šal, odložil plašč in pred nama je stal vitek, mlad huzar s črnimi brkami. Nastanil se je pri nadzorniku ter pričel veseli razgovor z njim in njegovo hčerko. Dali so mu večerje.

Med tem so dospeli konji in nadzornik je zapovedal, naj jih, ne da bi jih krmili, zaprežejo v koleselji za popotnika, toda vrtnivši se v svojo sobo, najde mladega človeka malone nezvestnega, ležečega na klopi; postal mu je slabo, glava ga je bolela, ni mu bilo mogoče potovati dalje...

Kaj je bilo storiti? Nadzornik mu prepušči svojo posteljo in je sklenil, da pošlje, ako bolniku do jutra ne odleže, zarano v S — po zdravnika.

Drugega dne je bilo huzarju še huje. Njegov sluga je odrinil s konji v mesto po zdravnika. Dunja mu je obezvala glavo z robcem, namočenim v kis ter se vsedla s svojim šivanjem k njegovi postelji. Bolnik je, kadar je bil nadzorovi navzoč, vzdihal in skoro ni spregovoril besedice; zato pa

je izpil dve kupici kave, slehrno v eni sapi
in si globoko vzdihajoč, zaželel obeda.
Dunja se ni niti ganila od njega.

On jo je čez nekaj časa prosil, naj mu da piti in Dunja mu je prinesla vrček z limonado.

Bolnik je vedno zmočil samo ustnice in stisnil Dunji narahlo, vračajoč ji vrč, v znamenje hvaležnosti s slabo svojo roko, njeno desnico.

Opoldne je došel zdravnik. Otípal je bolnikovo žilo, spregovoril ž njim po nemški in pojasnil po ruski, da potrebuje samote in miru in da se bo šele čez dva dni mogel podati na daljšo pot.

Huzar mu je dal 25 rubljev za obisk, ter ga povabil k obedu; zdravnik je sprejel vabilo in jedla sta skupaj z veliko slastjo, izpila steklenico vina, ter se poslovila zadovoljna drug od drugega.

Preteklet je še dan in huzar je bil ves svež. Bil je nad mero vesel; neprenehoma se je šalil bodisi z Dunjo, bodisi z nadzornikom, popeval pesmi, govoril s popotniki, vpisoval njihove potne liste v poštno knjigo in se dobremu nadzorniku prikupil tako, da mu je tretji dan bilo zares žal, posloviti se od priljubljenega gosta.

Bila je nedelja in Dunja se je odpravljala k maši.

Huzarju so pripravili koleselj. Poslovil se je od nadzornika, ga bogato nagradil za postrežbo: poslovil se je tudi od Dunje in

se ji ponudil, da jo popelje v cerkev, ki se je nahajala na drugem koncu vasi.

Dunja je bila v zadregi,
»Česa se bojiš?« ji je rekel oče; »znaj,
da visokoblagorodni gospod ni kak volk,
da bi te pojedel; pa se pelji ž njim v
cerkev.«

Dunja sede poleg huzarja v koleseli, sluga skoči na kozla in konja se spustita v dir.

Reveni nadzornik pozneje ni mogel razumeti, na kak način je mogel on sam svetovati svoji Dunji, naj se odpelje s huzarjem, kako je mogel biti tako zaslepljen in se tako skregati s pametjo.

Ni pa še preteklo pol ure po odhodu huzarja in Dunje in je njegovo srce začelo že sahnati in nemir ga je obvladal v taki meri, da se ni mogel premagati, ma-več je tudi sam odšel k maši.

Dospévši v cerkev, je videl, da se ljudje že razhajajo, toda Dunje ni bilo med njimi. Ni je bilo ne za ograjo, niti v veži. Urno je stopil v cerkev, duhovnik je bil že odšel izpred oltarja, djaček (cerkveni sluga) je ugašal sveče, dve starki sta še molili v kotu. Revni oče se je le s težavo odločil vprašati djačka, ali je bila Dunja pri sv. maši.

Toda djaček mu je odgovoril, da je ni bilo.

Nadzornik je le še malo živ prišel domov. Samo eno upanje mu je še ostalo. Lahkomišljeni Dunji se je nemara zljubilo

popeljati se do druge postaje, kjer je stanovala njena botra. Močno vznemirjen je pričakoval vrnitve trojke, na kateri se je odpeljala Dunja. Toda voznik se dolgo ni vrnil.

Končno je proti večeru dospel sam in natrkan s pretresljivo novico; Dunja se je z druge postaje odpeljala s huzarjem dalje.

Starec ni mogel prenesti svoje nesreče; omahnil je na posteljo, kjer je še na sobotni dan ležal mladi popotnik. Sedaj se je nadzornik, premislivši vse okoliščine, domislil, da je bila popotnikova bolezen le izmišljena.

Revez je dobil hudo vročnico; odpeljali so ga v S... in za čas njegove bolezni postavili drugega nadzornika.

Oni zdravnik, ki je bil dospel k huzarju, je zdravil tudi njega. Zagotavljal je nadzornika, da je bil mladi človek popolnoma zdrav in da je on že takrat slutil njegovo zlobno nakano, toda molčal je, boječ se njegovega biča.

Ali je Nemec govoril resnico ali ne, ne vemo; pač pa se je hotel pohvaliti s svojo previdnostjo, s čemur pa ni niti trohico potolažil revnega bolnika.

Koma, se je nekoliko otresel bolezni, je zaprosil nadzornik pri poštarju v S... za dva meseca dopusta in ne rekši nikomur besedice o svoji nakani, se je podal peš iskat svojo hčerko.

(Dalie.)

Rapagnetta) dne 12. septembra uprizoril svoj udarec na Reko in jo zasedel. Italijanska vlada je našla v tem položaju izvrstno priliko za svojo staro dvojno igro: na eni strani je komedijanta desavuirala, na drugi strani ga je pa materialno in moralno podpirala. Velesile, med katerimi je začel vpliv Amerike že pojemati, so Italijanom olajšale položaj s tem, da so svoje čete z Reke odpoklicale, zaplenjale poročila o njihovih konfliktih s samopašnimi italijanskimi »arditi« in proglasile dogodek kot notranjo stvar med Italijo in njenim pesnikom. Na ta način v taktičnem položaju ojačen, je mogel novi zunanji minister Tittoni, ki je imel bojda po Sonninovem padcu zanešati v italijansko politiko novega spravičivega duha, dne 13. oktobra stopiti pred konferenco s predlogom, ki je bil po svojih skritih namerah Jugoslovanom še nevarnejši, nego odkrito nasprotstvo njegovega predhodnika. Predlagal je, na se vmesna država Reka razširi v ozemlje, ki naj bi obsegalo tudi dele Kranjske s Postojno in Idrijo. Kot »odškodnina« za to žrtve pa naj bi Voloska in vzhodna obala Istre pripadla neposredno Italiji, ki bi bila na ta način dosegla neposredno teritorialno zvezo z Reko, katero ji je bil Wilson odrekel, in si tako ustvarila možnost, da kasneje tudi vmesno državo trajno italianizira. Zader naj bi postal svobodno mesto, ki bi ga na zunanaj zastopala Italija. Otoki Cres, Lošinj, Vis, Pelagruž in Lastovo bi morali pripasti Italiji. Amerika je ta predlog odklonila in z njim je padel tudi njegov avtor.

Pravi nameni Italije so pa ostali vedno isti. Gospod Nitti je meseca decembra delal poizkuse, da bi pregal D'Annunzia z Reke, ker si je takrat od take odredbe obetal gotovega učinka, istočasno je pa dne 15. decembra naročil reškemu »Narodnemu svetu«, sestoječemu iz nekaj samostojnih pustolovcev in sebičnežev, naj sklene resolucijo v Tittonijevem smislu za samostojnost Reke in njene skupne meje z Italijo. (Dalje sledi.)

K uprašanju vojne odškodnine v zasedenem ozemlju.

Naše Goričane, katerim je vojna uničila popolnoma ali pa deloma njihovo premoženje ali nepremično imetje, zanima v največji meri vprašanje, kako pridejo do odškodnine za izgubljeno imetje. Italijanska vlada je v tem pogledu izdala celo vrsto naredb, katere je v izvlečku objavila tudi »Goriška Straža«. Vendar so določbe teh naredb jako pomanjkljive, tako da ni mogoče dati prizadetim povsem točnih in zanesljivih navodil. Zlasti pa ostaja popolnoma odprto vprašanje, ali imajo pravico zahtevati odškodnino od italijanske vlade tudi one osebe, ki so se izselile iz zasedenega ozemlja iz tega ali onega razloga.

Mi ne verujemo, da bi italijanska vlada bila tako generozna, da bi izplačevala odškodnino tudi takim osebam. Zato pa se nam zdi skrajno čudno, da se mudi v zadnjih časih v Sloveniji g. dr. Diego Ziegler, bivši sodnik in da obljublja našim ljudem, da jim preskrbi vojno odškodnino potom goriškega odvetnika dr. Bozini-ja, seveda proti mastnemu plačilu. Kolikor smo izvedeli, zahteva kar po 60 in več italijanskih lir predplačila. Svočas je g. dr. Ziegler bil v ogromnih denarnih stiskah. Ni torej izključeno, da ga je privreda do posetov, ki jih pripravlja našim beguncem, bolj želja za zaslužkom kakor pa obstoječa možnost, da begunci, kateri se ne mislijo več vrniti na svojo domačijo, dobijo izplačano odškodnino.

Po obstoječih predpisih, mogel bode vsakdo, ki je vsled vojne pretrpel kako škodo na svojem imetju v zasedenem ozemlju zahtevati odškodnino tekom enega leta po izvršeni aneksiji.

Hipotečni zavod v Gorici pa daje že sedaj posojila proti 3 % obrestovanju na zneske, ki jih bodo prizadete osebe imele pravico prejeti z gorenjega naslova. Formalnosti, katerim je treba zadostiti, pa so velike. Zato je neobhodno potrebno, da vsak prosilec na licu mesta s pomočjo kakšnega dobro poučenega osebe, najbolje kakega pravnega zastopnika, uvede potrebne korake, da pride do odškodnine odnosno posojila. Kar se tiče premičnin, mora najti štiri priče, da je dotične nepremičnine res posedoval, in da so mu bile vsled vojne uničene ali poškodovane. Kar se pa tiče nepremičnin, je potrebna sodna cenitev ali pa cenitev od strani »Genio militare«.

Dogaja se tudi, da »Genio militare« na zahtevo lastnika izvrši potrebna popravila na poškodovanih poslopih in da se potem stroški prednamujejo na odškodnino, ki jo bo lastnik svojas prejel.

Za vse to pa je nujno potrebno, da se osebe, ki nameravajo prositi za odškodnino ali sedaj začasno za posojilo, vrnejo v zasedeno ozemlje in tam same ukrenejo vse potrebno. V Gorici se nahaja več slovenskih odvetnikov, ki bodo radi šli na-

šim ljudem na roko, da dosežejo kar se sploh da doseči. Svarimo pa vse naše ljudi, da bi se dali na lim kakim odposlanecem goriških italijanskih odvetnikov, ki gotovo nimajo drugega namena, kakor da jim praznijo žepe. P. P.

Jadransko uprašanje.

Ameriški protest.

LDU Amsterdam, 16. februarja. (DKU) »Morning Post« poroča, da je ameriška nota, ki protestira proti rešitvi jadranskega vprašanja, na konferenci alirancev v soboto učinkovala, kakor bomba. Noto je podpisal Lansing isti dan, ko je odstopil.

Razgovori odgovori.

LDU Split, 16. februarja. (DDU) — »Agenzia Stefani« javlja iz Pariza od 14. t. m.: Razgovori o jadranskem vprašanju so odgodeni. Dr. Trumbić je izročil noto, v kateri zahteva modifikacijo načrta. Nitti je baje rekel, da je pripravljen odpotovati v Belgrad, da se pogaja glede trgovske pogodbe z Jugoslavijo.

Rusija in jadransko vprašanje.

LDU Trst, 16. februarja. Včerajšnja »Edinost« prinaša dopis iz Florencia, ki se bavi z vtisi zadnjega zasedanja italijanske poslanske zbornice. Med drugim izvaja dopis sledeče: Ko je v seji dne 6. t. m. poslanec Colonna di Cesaro (nečak Sonnina in prijatelj Scialoja) očital Nittiju, da je preveč popustil imperialističnim zaveznikom, je toplotno priporočal približanje Italije k sovjetski Rusiji in prebral med splošno pozornostjo vse zbornice pismo ruskega komisarja za zunanje posle Čičerina, naslovljeno na italijansko vlado, kjer pravi Čičerin, da bi ruskega naroda nič ne ločilo od italijanskega, posebno če bi se uredila vsa vprašanja, ki zadevajo Slovence. Ta del pisma je tako važen za umevanje ruskega stališča napram jadranskemu vprašanju, da ga je »Agenzia Stefani« zatajila. Dejstvo je torej, 1. da se Rusija živo zanima za potek pogajanja med Jugoslavo in Italijani; 2. da Lenjinova Rusija ni pozabila bratske krvi, ki veže vse Slovence; 3. da razmere v zasedenem ozemlju niso le notranja zadeva Italije, pač pa tvorijo točko razpravljanja ne samo pri ententi, ampak tudi za Rusijo, ki je izključena od mirovne konference; 4. da je razmerje med Italijo in Rusijo v ozki zvezi z ureditvijo vprašanj, ki zadevajo Slovence. Posledice teh dejstev so jasne, končuje dopis. Ali jih bodo v Rimu pravično cenili in upoštevali? Največje zlo za vso Italijo bi bilo, če bi jih ne vpoštevali.

Država SHS.

Interpelacije v narodnem predstavništvu.

LDU Belgrad, 17. februarja. Na včerajšnji seji začasnega narodnega predstavništva je prebral tajnik Jovanović med drugim interpelacijo poslanca Protića in tovarišev o zunanjem in notranjem položaju države; interpelacijo posl. dr. Pavlovića na ministrskega predsednika glede neizročitve avstro-ogrskih častnikov sodiščem in interpelacijo na trgovskega ministra zaradi izdajanja izvoznice.

Amerika.

Wilson in Lansing.

LDU Amsterdam, 16. februarja. (DKU) Po poročilih iz Londona objavlja »Daily News« vest iz New Yorka o diferencah med Wilsonom in Lansingom. Lansing je želel, da bodi zveza narodov izključno mednarodno razsodišče, ter se je protivil temu, da bi se obsodil bivši nemški cesar. Tudi je proti temu, da bi Zedinjene države prevzele mandat v Turčiji. Neposredna posledica difference med Wilsonom in Lansingom bo najbrže, da je izginila vsaka nada na ratifikacijo mirovne pogodbe.

Anglija.

Katoličani proti nasilju mirovne konference.

Ugledni londonski list »Catholic Times« prinaša kritiko mirovne konference. »Prvič po treh stoletjih se je zgodilo, da pri mirovni konferenci niso bile zastopane vse vojujoče se države. Zastopniki premaganih so bili izključeni. Pozneje so jih pač poklicali, da slišijo odločbo Lige zmagovalcev. Samo po dolgi diskusiji jim je bilo dovoljeno, izraziti svoje ugovore proti tem odločbam. Mogli so poskusiti, se pogajati, toda tako kot se mož pogaja s sovražnikom, ki mu nastavi med pogajanjem pištolo na prsi. Kmalu so opazili mali narodi, ki so združili svojo usodo z usodo zaveznikov, da ti skoro ravnatoko slabo ravnajo z njimi, kot z osrednjimi silami... Vsi važni posli so se reševali pri posvetih »velike četvice« in pri tem je en moč imel vodstvo v rokah. V zaupnem obsevanju s svojimi prijatelji se je »Tiger« norčeval iz svojih angleško govorečih tovarišev (iz Lloyd Georgea in Wilsona). Neumno je bilo, — je pravil, — pogovarjati

se z Wilsonom, ki si domišlja, da je drugi Kristus in z angleškim premijerom, ki dozdnevno misli, da je drugi Napoleon. Clemenceau je obvladal oba in mir z Nemčijo je postal »mir masčevanja«, ki naj ščiti francoske interese. — Kar svet potrebuje, ni dozdeven mir, ampak pristen mir, mirovna zveza narodov. Sedanja mirovna pogodba preprečuje tak mir in mora zato izginiti.

Delo v parlamentu.

Dne 10. t. m. je kralj otvoril zasedanje parlamenta. V obširnem prestolnem govoru je načrtal naloge, ki naj jih zbornica reši. Zbornici bo predložen zakonski predlog o samoupravi Irske. Irska naj dobi dve zbornici, in sicer eno za protestantski Ulster, drugo za ostalo Irsko. Sodelovanje obeh zbornic bo zajamčeno potom narodnega sveta, ki bo imel v domačih zadevah izključno zakonodajno pravo. Obe zbornici dobita od angleškega parlamenta po 25 milijonov funtov kot podporo za uvedbo avtonomije. — Od ostalih zakonskih predlog, ki jih je kralj v prestolnem govoru naznačil so najvažnejši oni, ki se tičejo delavstva. Zbornica bo sklepala o 48 urnem tedenskem delu v industriji; predložen bo zakon, ki določa stalno komisijo za določevanje minimalnih plač; nadalje zakon, ki razširja zavarovanje za brezposelne. Na dnevni red pride v kratkem tudi vprašanje o upravi premožnikov in rudnikov. Medtem ko delavska stranka (Labour Party) zahteva popolno združevanje premožnikov, bo vlada predložila zakon, ki določa skupno upravo rudnikov potom delavcev in lastnikov, kakor tudi omejitev čistega dobička, ki ga ima lastnik. V prestolnem govoru načrtani delovni program je zelo obširen in bo zahteval napornega dela tako od vlade kot od parlamenta.

Ceška.

Praga, 16. februarja. V volilnem boju, ki že začenja, nastopijo s skupno listo »združene židovske stranke«. Glavno oporo ima ta skupina v cionističnih organizacijah raznih smeri.

Poljska.

Usoda vzhodne Galicije.

Krakov, 15. februarja. Varšavski poročevalec »Czas« poroča iz dobro poučenega vira, da namerava ententa z oktrojem proglasiti samoupravo vzhodne Galicije.

Bilinski med vojnimi krivci.

»Vorwärts« poroča, da zahteva ententa od Poljske, da ji izroči bivšega avstro-ogrškega finančnega ministra Bilinskega, ki je bil pred tednj še finančni minister poljske republike. Njegovo ime stoji na listi vojnih krivcev.

Mažarska.

Madžarska delegacija se je 16. t. m. vrnila v Pariz. Zdi se, da bo njeno stališče na mirovni konferenci precej ojačeno, ker so volitve prinesle popoln poraz boljševiških in socialnodemokratskih elementov. Vendar se bijejo hudi notranji boji med militaristično strujo vrhovnega poveljnika Horthyja in med skupinami, ki brezpogojno podpirajo sedanjo vlado. Vojni minister Friedrich je izgubil precej vpliva, zelo močan političen faktor je postal pa Horthy, ki ima samo v Budimpešti na razpolago 30 tisoč vojakov. Budimpeštanski liberalni listi poročajo, da stremi Horthy za tem, da ga parlament imenuje guvernerjem Madžarske. Glavno besedo o tem bo govorila pariška konferenca.

Nemčija.

Izročitev vojnih krivcev.

LDU Pariz, 16. februarja. (DKU) Agence Havas poroča: Nota zaveznikov glede izročitve vojnih krivcev ugotavlja, da izjavlja Nemčija, da ji ni mogoče izpolniti obveznosti, katere ji nalagajo členi 228 do 230 mirovne pogodbe. Zavezniki si pridružujejo, poslužiti se svojih pravic, medtem pa jemljejo v vednost, da namerava Nemčija pred državnim sodiščem v Lipskem uvesti sodno postopanje z izjemo mirovne pogodbe, ter prepuščajo Nemčiji vso odgovornost. Mešana medzavezniška komisija bo naznanila Nemčiji točke obtožbe proti onim obdolžencem, katerih krivdo bo treba ugotoviti potom preiskave. Zavezniki poudarjajo formalno, da predlagano postopanje nikakor ne more ukiniti določb členov 228 do 230 mirovne pogodbe ter si pridržuje pravico, da bodo ocenjevali dobro vero Nemčije po njenih dejanjih. Ako bi sodno postopanje ne končalo z direktnim končnovalnim kaznovanjem obdolžencev, bodo zavezniki poverili s tem lastna sodišča.

LDU Pariz, 16. februarja. (DKU) Ministrski predsednik Millerand je sinoči, ko se je vrnil, sprejel zastopnika »Petit Jour-

nala«, kateremu je izjavil, da nota, ki se bo izročila Nemčiji glede izročitve krivcev, formalno vzdržuje načela člena 228, samo metode izvršitve se bodo drugačile. Ako bo Nemčija poklicana obdolženec pred lastna sodišča, bodo zavezniki sodili o njeni dobri volji, drugače bodo pa pretresali ukrepe, ki bi bili potrebni, ako se to ne zgodi. Neresnično je torej, ako se trdi, da je mirovna pogodba prebita.

Brez zamere!

Zločinstvo učiteljskega M. Perka, ki je zastupil sicer dobrega dijaka Antona Budina, osvetljuje mlakužo moralne propalosti, v katero je zašel velik del mladostnega ljubljanskega sveta. Pretresljiva smrt 17 letnega srednješolca je dala povod upravičenim tožbam, ki late na daljine in bližnje sokrivce tega nesrečnega dejanja. Kdo je kriv, da se je mlad dijak učiteljskega tako globoko pogreznil?... Sam izjavlja: »Bral sem šund-romane, hodil v gledališča in na ples, v cerkev pa ne...« Komentarija k tej izpovedi ni treba. Kdo je kriv ali sokriv, da se je morilec tako slobodno gibal, da se je vdajal lahkostivosti? Tu sem bi lahko uvrstili cela poglavja o vzgoji in nadzorstvu, ki ga pogrešamo zlasti tam, kjer so vsakdanja hrana Cerkev odtujeni in Cerkev nasprotni časopisi. Vzgojno delo se sicer utegne v najboljših rokah ponesrečiti, toda ta prežalostni slučaj mora imeti globoke korenine.

Vsem pa, ki imajo dolžnost čuvati našo mladino, zlasti še višjemu šolskemu svetu, resno priporočamo, naj se vendar že zganejo in zajeze pot pogube slovenskemu dijaštvu. Vsega zla ni mogoče zatreti, kar se pa lahko zabrani, se pa ne sme opustiti. Če se tuintam takorekoč ne guje in pospešuje — skoro bi rekli — nepotrigan veseljačenje dijaštva, potem ne pričakujmo ne uspehov v šoli, ne umevanja za resnost življenja, ne toli potrebne rahločutnosti, najmanj pa moralnosti. Ples, zabava in uživanje bo izmrglo moč bodoči »inteligenci«, če je bo še kaj ostalo.

Mladina drvi po poti sanjarstva v brezdelje in mlakužo. Oblasti, prepovejte vse, kar jo kužil Vun iz lahkostivja in lahkomišelnega veseljaštva!

Posledica presvobodnega gibanja in veseljaštva med dijaštvom, sad razrahljanosti je tudi silno slab izid v šolskem napredku koncem prvega polletja na srednjih šolah. Če vse to trezno premislimo, nas mora oplašiti nesrečna prognoza za bodočnost naše domovine. Dostikrat smo že svarili. Naj pridejo na dan modri ukrepi in odločna dejanja zlasti v krogih pedagogov in poklicanih učnih oblasti.

Vsem organizacijam V. L. S!

Iz nekaterih občin še nismo dobili seznama zaupnikov. Vse organizacije pozivljamo, da izvolijo takoj v smislu novega poslovnika zaupnike in jih naznanijo vsaj do 28. februarja tajništvu stranke.

Tajništvo V. L. S.

Politične novice.

+ Št. Jurij ob južni železnici. Dne 15. t. m. se je pri nas vršil veliki ženski shod (protest) proti krivičnemu volilnemu redu. Govorili sta posestnika Franciška Anžner in Terezija Soler ter tajnik France Žličar. Dvorana v Katoliškem domu je bila nabito polna. Sklenila se je v tem smislu resolucija.

+ Srednja vas v Bohinju. V nedeljo 15. t. m. dopoldne se je vršil v Srednji vasi v Bohinju shod VLS. Govoril je posl. Gostinčar. Shod je bil zelo dobro obiskan. »Samostojni« ali »Žerjavova stranka« so bili, razum enega, lepo tiho.

+ Državni nameščenci in demokratsko-socialistična vlada. Da je odstopila demokratsko-socialistična vlada tudi pereče vprašanje, kakor so draginjske doklade državnih nameščencev, reševala zgolj s strankarskega stališča, dokazuje med drugim tudi sledeče dejstvo: Ko je uradništvo po dolgem čakanju in s samo uradniku lastno potrepljivostjo javno nastopilo za zboljšanje svojih nevdržnih razmer, se je odstopivša vlada vendar le zgenila. Državni nameščenci so dobili doklade za čas od 1. decembra do konca februarja. Še predno pa je ta rok potekal, je vlada tik pred svojo demisijsko sistrala to naredbo in določila za uradnike zopet stare, nezadostne doklade. Kaj je moglo vlado napotiti k temu dejanju? Dvojno je mogoče. Ali je hotela javnost preslepiti, kakor da bi bila nova vlada, ki še ni niti sestavljena, uradništvu nenaklonjena, ali pa je državne finance pred demisijsko popolnoma izčrpala, da se ne more držati svojih naredb. Verjetno je na tudi oboje. Vendar

bo v tej zadevi najbližja bodočnost razgrnila zaveso.

«Demokratska» doslednost. Glavno glasilo radikalne stranke, »Samouprava«, piše: Pri vprašanju o ustavi in ustavotvorni zbornici so pokazali naši »demokratje« toliko neodkritosrčnosti, lahkomiselnosti in neresnobe, da so bili celo gotovi demokratski krogi iznenadeni. Najprej je demokratska zajednica dolgo razpravljala o tem, ali naj bo nova zbornica ustavotvorna ali samo navadna. Nekateri »demokratje«, med njimi g. Pribečević, so se nekaj časa hoteli sploh izogniti ustavotvorni zbornici in šele pod pritiskom javnega mnenja so se odločili za konstituantno. Toda tudi tu se demokratje niso žurili s končno odločitvijo, ampak so neprestano težili za tem in delali na to, da se najprej izvoli navaden parlament, ki bi se potem, po potrebi ali ako je položaj dovoljen, mogel pretvoriti v konstituantno. Kak je ta »demokratizem«, če se taka temeljna vprašanja skušajo rešiti na tak način, to prepustimo prosti sodbi bralcev.

«Napreje» v zadregi. «Napreje» je ministrom socialističnih gospodov spravilo v veliko zadrego, ker stojimo pred volitvami in se bojé obračuna. Zato skušajo prikriti grehe svojih ministrov. Za orientiranost »Napreje« v finančnih vprašanjih je značilno, da se danes zavzema za Veljkovičovo valutno reformo, ki jo je podpisal tudi minister Kristan. «Napreje» pravi, da se je z Veljkovičovo valutno reformo za celo državo uvedel enoten denar, kar seveda ni res; zagovarja umetno pritiskanje krone in naša razkritja v tem vprašanju imenuje klerikalne laži in klerikalno čevanje. Trdi tudi, da naraščanje draginje ni v vzročni zvezi s to zamenjavo. To modrost bi socialističnim finančnim veščakom še odpustili, ker vemo, da gostobesednost še ni pamet. Zlobna in lažniva pa je trditve, »da so bile izvoznice, nad kojimi so se klerikalci zgražali, izdane za ministrom g. dr. Korošca in Gostinčarja«, neglede na to, da niti Korošec niti Gostinčar s izvoznici nikdar nista imela opravka, ker to ni spadalo v njiju resort. «Napreje» je pa celo tako nesramen, da še danes ponavlja laži o pudru in modrcih. Morda je to blago naročil g. Bukšeg. Mi tega nikdar nismo trdili, ker se ne poslužujemo »Naprejevih« metod; pa če so te reči res došle iz Amerike za časa Bukšegovega ministromanja, jih je moral Bukšeg naročiti! Mi smo objavili seznam od dr. Korošca naročenega blaga. «Napreje» menda ne more pozabiti blamaže o pudru in o naramnicah. Slabo prehranjevalno politiko zagovarja »Napreje« s konstatcijo, da je vodja »prehranjevalnega urada« še vedno g. »župnik« Janko Jovan, kakor pod dr. Korošcem. Toda gospodje pri »Napreju« menda ne vedo, da uradnik ne daje v ministru smernic; za to je tu minister. G. Bukšegu, ki nam je osebno prav simpatičen, čeravno je socialist, nikdar nismo očitali, da ne bi bil marljiv. Toda načrta ni napravil nobenega in svojega resorta ni obvladal. Od danes do jutri! Da je g. dr. Jež v Koračevem ministru za socialno skrb agilen in pošten, je res; toda uradnik ne more vseh ovir, ki se stavljajo, odpraviti, ker nima te moči. V to je poklican minister! Po »Napreju« bi ministrov sploh ne potrebovali. V eni točki pa damo enkrat »Napreju« popolnoma prav: »Eno je gotovo, da mora ljudstvo napraviti v naši državi konec neznošnim razmeram, čemur naj bodo prvi korak volitve!« Da, konec neznošnim razmeram, v katere so državo spravili socialisti in demokratil!

Dnevne novice.

— Škofijska kronika. Podeljene so župnije: Lipoglav, Martinu Pečariču, župniku v začasnem pokoju; Duplje, Francu Žvanu, župniku na Bohinjski Bistrici; Poljanica, Andreju Kraulandu, župniku v Polomu; Draga, Francu Lončarju, škofijskega tajnika in kaplana v Ljubljani. — Razpisana je po okrožnici župnija Bohinjska Bistrica do 15. marca t. l.

— Diplomatska vest. Dr. Roman Ravnihar, ataše poslaništva v Bernu, je imenovan za tajnika poslaništva na Dunaju.

— Zamenjavanje kronskih bankovcev avstro-ogrske banke za kronskodinarske bankovce. Pri zamenjavi kron bodo sodelovali razen podružnic avstro-ogrske banke v Ljubljani in Mariboru tudi ti le denarni zavodi in sicer v Ljubljani: Poštočkovni urad, Kranjska deželna banka, Podružnica Kreditnega zavoda, Podružnica Jadranske banke, Podružnica Prometne banke, Podružnica Češke industrijske banke, Ljubljanska kreditna banka, Slovenska eskomptna banka, Kranjska hranilnica, Mestna hranilnica, Hranilnica kmečkih občin, Zadruga zveza, Zveza slovenskih zadrug, Kmetka posojilnica in Ljudska posojilnica. — V Mariboru: Mariborska eskomptna banka, Podružnica Ljubljanske kreditne banke, Podružnica Jadranske banke, Občinska hranilnica mesta Maribora, Posojilnica v Mariboru, Soodničtstajerska hranilnica in Podružnica

Anglo-avstrijske banke. — V Celju: Mestna hranilnica, Južnoštajerska hranilnica, Podružnica Ljubljanske kreditne banke, Ljudska hranilnica in posojilnica in Posojilnica v Celju. Ti zavodi zamenjavajo le kronske bankovce po 20, 50 in 100 kron; tisočake pa sprejema v Ljubljani edinole deželna finančna blagajna, izven Ljubljane pa samo davčni uradi. — Predsedstvo delegacije ministrstva financ v Ljubljani.

— Nežigosen denar ujetnikov iz Italije. Glasom dopisa finančnega ministrstva tukajšnja delegacija financ ni pooblaščen sama zamenjati nekolekovan in nežigosen avstrijski denar, ki ga prineso naši ujetniki sabo iz Italije. Zamenjavo mora v vsakem slučaju posebej dovoliti ministrstvo financ (generalni inspektor) v Belem gradu, kamor je vlagati vse tozadevne prošnje. Prošnje morajo biti kolekované ter opremljene z uradnimi potrdili in dokazili o ujetništvu in o tem, da je bil denar res prinešen iz ujetništva.

— Ponarejeni kolkji na tisočakih. Ker krožijo v prometu tisočaki avstro-ogrske banke s ponarejenimi kolkji, se občinstvo v lastnem interesu opozarja, da svoje tisočake čim prej zamenja, in sicer v Ljubljani pri finančni deželni blagajni, izven Ljubljane pa pri svojem pristojnem davčnem uradu. Ponaredba je presenetljivo dobro uspela, zato naj bo občinstvo s tem posvarjeno. — Delegacija ministrstva financ.

— Elektrotehnik in elektromontarji se vabijo na shod, ki se vrši v nedeljo, dne 29. svečana t. l. ob 10. uri dopoldne v Jugoslovanski tiskarni. Na shodu se bodo obravnavala važna vprašanja naše strokovne organizacije. Za hrano in prenočišče bo preskrbljeno zadostno. Prijave sorojemata do 27. t. m. l. Tomše in drugi, elektroinštalater za luč in telefone, št. Vid nad Ljubljano št. 44, ter Anton Kogoj, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

V pojasnilo trgovcem in odjemalcem v večjem številu se sporoča, da stane brošura: Josip Debeljak, Država brez Boga z draginjskimi dokladi vred 3 K. Dobi se v trgovini Ničman in v Jugoslovanski knjigarni.

Ljubljanske novice.

lj Umrja je včeraj popoldne ob 6. uri v Ljubljani, Vodnikov trg št. 4 Terezija Svetina, sestra pred. g. kanonika in profesorja dr. Svetine. Pogreb bo v četrtek popoldne. Naj počiva v miru!

lj Seja S. K. S. Z. bo danes ob 8. uri zvečer, v navadnih prostorih. Prosim zastopnike Zveze Orlov, Pevske zveze Ljubljane, Ljudskega odra, Slov. ženske zveze in Jug. strokovne zveze zanesljivo udeležbe. — Predsednik.

lj Izredni občni zbor »Podpornega društva jugoslov. akademikov« v Ljubljani se vrši danes, dne 18. februarja ob 2. uri popoldne v dvorani hotela »Tivoli«. Ker je zadeva zelo važna, pridite vsi! — Odbor.

lj Odborova seja prosvetnega društva za frančiškansko župnijo se vrši danes ob 7. uri zvečer v običajnih prostorih. Polnoštevilna udeležba nujno potrebna!

lj V Šentpeterskega Orla bo v nedeljo 22. febr. 1920 ob 7. uri zvečer v Ljudskem domu sprejetih 41 novih članov. Spored prireditve obsega govor, deklaracijo, alegorijo in spevoigro. Vstopnice se dobe v predprodaji v Jugoslovanski knjigarni. Prireditve se vrši pri pogrnjenih mizah. Prijatelje orlovske organizacije vabimo k obisku.

lj »O ženski volilni pravici« govori ga. dr. Pivčeva v Šentpeterskem prosvetnem društvu ob pol 8. uri zvečer. Krščansko-misleče žene in dekleta dobrodošle.

lj Seja osrednj. pripravlj. odbora za I. slov. tabor v Mariboru se vrši v petek v Jugoslovanski tiskarni (l. nadstr.) točno ob pol 8. uri zvečer.

lj Društvo državnih uslužbencev kraljevine SHS za slovensko ozemlje v Ljubljani priredi v četrtek 19. t. m. ob pol 20. v veliki dvorani Mestnega doma javni shod javnih nameščencev. Dnevni red: Ukinjenje izplačila višjih draginjskih doklad in položaj javnih nameščencev. Vabimo vse tovariše in tovarišice, da se shoda v kar najimpozantnejšem številu udeležbe. — Odbor.

lj Poziv vsem služkinjam. Na predstojno enketu se pozivljajo vse služkinje v Ljubljani, organizirane in neorganizirane, da se zglase od vstevši 18., 19., 20. ali 21. t. m. v prostorih »Krekove prosvete« v Alojzijevo, pritličje, levo, od 8. do 10. ure dopoldne in popoldne od 3. do 5. ure. Ker je v interesu služkinj, se pozivljajo tem potom, da se zanesljivo odzovejo vse brez izjeme. — Tajništvo »Zveze služkinj«.

lj Ravnateljski izlet. Včerašnjo notico pod tem naslovom moramo resnici na ljubo popraviti v toliko, da se gospodje ravnatelji, ki so se vozili z državnim avtomobilom Vnovčevalnice, niso ustavili in mavalali na škofelici, marveč na Grosupljem.

lj Pust aretiran. Odkar obstoja v Ljubljani policija, se še ni zgodilo, da bi bili »pusta« aretirani. Letos se je to na pustni torek v resnici zgodilo. Ljubljanski mesarji so dovtipni ljudje. In preoblekli so v pusta I. M. z Glinc, ki je bil precej natrkan, ko je »krasno« našminkan z rogovi okoli pol 10. dopoldne moško in dostojanstveno korakal po Poljanski cesti. Pust je tako strašno izgledal, da so Poljančani in Poljanke mislili, da je pravi peklenšček obiskal razuzdano Ljubljano: vse je bežalo in se križalo, ženske in otroci, tudi moški, neki mami je prišlo celo slabo. Vse se je pusta balo, samo policija, ki se niti vruga ne boji, se je približala v osebni policijskega stražnika, ki je povabil »pusta« na policijsko ravnateljstvo. Ko je vstopil I. M. v permanentni urad, se je »fejst« držal in rekel službujočemu g. policijskemu adjunktju Modicu: »Gospod Modic, milostni bodite, jaz nisem kriv, ker je pust.« In g. Modic je bil res milosten in je prisodil I. M. 40 K, dasi jih je 400 kron zaslužil. Pusta so na policiji urnili, bil je tako umetno našminkan, da bi ga v gledališču ne bili boljše maskirali. Aretirani »Kurent« je sicer zelo pošten rodbinski oče, ki ima 8 otrok, ampak ta presneti pust ga je le zmotil.

Prosveta.

pr Ponovitev igre »Bratec in sestrica« se bo vršila v petek ob 7. uri zvečer na Ljudskem odru. K ti predstavi vabimo vse prijatelje lepe mladinske zabave. Ker se vrši predstava zvečer, smejo priti otroci le v spremstvu odraslih.

pr »Kristalni grad«, režija in naši igralci. Nekaj gnilega je v naši drami. Agazirani so režiserji in igralci, ki nimajo niti pojma o dramatik. Le na ta način se je moralo zgoditi »dejstvo«, da so se v dvogovorih premalo črtala mestoma predolgo vezna izvajanja in se niso popravile vsaj tranzitne hihe...« Upamo, da bo naša drama pridobila vsaj v bodoče ljudi s tako univerzalno nadarjenostjo, da pisatelju ne bo treba drugega, kot da bo nakazal samo osebe in misli, ki jih hoče izraziti, vse drugo bodo storili igralci. Le na ta način bo dospela že o pustu 1921. slovenska dramatika na višino, na kateri se doslej še ni nahajala.

Umor na Golovcu.

Šofer Koleča aretiran.

Morilec diaka Budine, učiteljski Mirko Perko, je priznal nov greh, vsled katerega bo del razprave pred poroto taje. Kdor je pazno zasledoval poročila časopisov o umoru na Golovcu, se je gotovo čudil, zakaj je šofer Koleča tako uslužno preskrbel Perku smrtonosni strup strihnin, za katerega nakup si je na ljubljanskem rotovžu prav lahko pridobil dovolilnico. Policijski preiskovalni komisar g. Jožef Habe je že v nedeljo pred prvim zaslišanjem Perka slutil, za kaj da gre, ker je Koleča veliko občeval z mladimi fanti; vendar pri prvem zaslišanju ni silil v morilca, da mu odkrije tudi razmerje do Koleča. V ponedeljek je zaslišaval dopoldne g. Habe Budinevega očeta in druge sorodnike nesrečne Perkove žrtve, popoldne je pa zopet zaslišaval Perka. In nesrečni morilec je odkril nov greh, katerega je zagrešil: in povedal, da ga je zapeljal šofer Koleča, ki se mu je približal in se seznanil z njim v Šelenburgovi ulici, ga nato večkrat vodil v razne gostilne in kavarne, ga napajal z vinom in žganjem in delal z njim zločine, katere prepovedujejo in kaznujejo §§ 129 lit. b in 130 drugi odstavek in § 125 odstavek 5. kazenske postave. Medtem, ko je preiskovalni komisar še zaslišaval morilca Perka, so že hiteli detektivi po Koleča, kateremu je g. Habe povedal, kar je izpovedal Perko. Koleča, ki je imel žebež v rokah, je prebledel, krčevito je tiščal žebež in si ga potisnil v nogo, nato je pa rekel, da je, izvemši ene reči, vse resnično, kar je izpovedal Perko. Koleča je nato preiskovalni komisar g. Habe napovedal, da je v imenu zakona aretiran in ga je odposlal v policijske zapore.

V torek, dne 17. februarja, je zaslišaval g. Habe Perka in Koleča v policijskih zaporih. Med zaslišavanjem je prišel v juistično palačo Perkov oče. Nesrečni oče je glasno plakal, ko je korakal po hodnikih novega Zabejka. In ko je zagledal v prosti zasliševalni sobi svojega sina, je plakajoč klical: »Sina morilca moram obeti in poljubiti.« Ljubeče očetovsko srce ni moglo umevati, zakaj da je sin tako zabredel, saj je prosil gospodarja, pri katerem je Mirko stanoval, da naj sina strogo nadzoruje. Ko je pa oče odšel in so sina morilca odpeljali v zapore nazaj, se je do tovarišev v zaporu obnašal popolnoma prostodušno, se smejal, se šalil in zabaval z njimi: očetova žalost na izgubljenega sina ni čisto nič učinkovala...

Policijska preiskava v zadevi Perko-Koleča se nadaljuje

Najnovejša poročila.

WILSON IN JADRANSKO VPRAŠANJE.

LDU Pariz, 17. februarja. (DKU) Kakor poroča »Daily Mail« iz New Yorka, je Wilsonov tajnik Tumutly izjavil, da predsednik v svojem sporočilu zavezniskim vladam v zadevi rešitve jadranskega vprašanja ni pretil, da se ne udeležuje več rešavanja zadev entente, marveč da je le naznanil, da bo ameriške ladje, ki križarijo v Jadranu, pozval domov.

PROTI WILSONU.

LDU Pariz, 17. februarja. (DunKU) Washingtonski dopisnik lista »Echo de Paris« poroča: V krogih kongresa prevladuje mnenje, da bi odstop državnega tajnika Lansinga utegnil imeti za posledico vladno krizo. Javno mnenje, časopisje in politiki vseh strank so Lansingu naklonjeni in izjava predsednika Wilsona, da kabinet ni bil upravičen delovati za njegove odsotnosti, osuplja vso državo. Voditelji strank kongresa se hočejo resno posvetovati glede sredstev, ki se morejo uporabiti, da pokažejo svetu, da je Wilson nezmožen nadalje voditi predsedstvo.

POSLOVILNA POSLANICA POINCAREJA.

LDU, Pariz, 17. februarja. (DunKU-Agence Havas.) Popoldne je bila v parlamentu prečitana poslanica, odstopivšega predsednika republike, Poincare se v tej poslanici zahvaljuje za vsa počaščenja, ki mu jih je izkazala narodna skupščina, izjavlja pa, da ne veljajo njemu, temveč narodu in armadi. Bivši predsednik slavi nato občudovanja vredno zadržanje javnega mnenja in goreči patriotizem prebivalstva, iz česar javne oblasti črpajo moč za lastno zadržanje. Predsednik hvali narodno edinstvo, ki je spontano pokazalo srce naroda v pravi luči, ko se je Francija, napadena brez izjave, takoj strnila, da odbije napadalca, in poudarja potrebo, da narod ostane še naprej enoten, da bo mir, ki je bil podpisan, tudi res trajen, zlasti da more Francija zahtevati od Nemčije spoštovanje prevzetih obveznosti in izvedbo razorožitve; kajti le tako je mogoče varovati mir v Evropi. Poslanica konča z besedami: »Enotna v boju je bila Francija nepremagljiva, enotna v delu miru si bo s podobnim delovanjem iznova znala pridobiti občudovanje sveta.«

NOVA RUMUNSKA MEJA.

LDU Pariz, 17. februarja. (DKU — Brezlično.) Po vesteh iz Bukarešte je rumunski ministriški svet sklenil, izprazniti madžarsko ozemlje na levem bregu Tise do takozvane Clemenceaujeve črte. Izpraznitev bo trajala približno dva meseca. Ker se na tem ozemlju naseljeni Rumuni in Slovaki bojijo represalij s strani Madžarov in zahtevajo, naj jih rumunska vlada preseli drugam, je le-ta ukrenila vse potrebno, da izvede to preselitev.

ZAPADNA OGRSKA.

LDU Budimpešta, 17. februarja. (DKU — OKU) Uradni list objavlja imenovanje grofa Josipa Csirakyja za vladnega komisarja na Zapadni Ogrski. Hkrati mu je poverjeno vodstvo poslovljega župana komitata Eisenburg.

IZROČITEV VILJEMA.

LDU Pariz, 17. februarja. (DunKU) — »Agence Havas« poroča: Nota, ki se je izročila holandski vladi glede izročitve bivšega nemškega cesarja, poudarja, da ne zahteva od holandske vlade, naj odneha od svoje tradicionalne politike, marveč ponovno naglašja hudodelstva, za katera je odgovoren bivši nemški cesar, in vztraja na stališču, da ne kaže omalovaževati prošnje, ki jo je sestavilo 26 držav, ki so podpisale mirovno pogodbo. Končno izraza nota veliko željo zaveznikov predložiti, kako resen bi postal položaj, ako Nizozemska ne bi dala zagotovila, ki ga zahteva varnost Evrope.

LDU Berlin, 17. februarja. (DunKU — Wolffov urad.) Angleški opravnik je danes popoldne izročil ententno noto glede izročitve.

Orlovski vestnik.

Fantovski večer Šentpeterskega Orla se vrši v sredo 18. t. m. točno ob pol 8. uri. Vsi bratje, ki bodo v nedeljo slovesno sprejeti, se morajo zanesljivo tega fantovskega večera udeležiti, da dobe potrebna navodila. — Predsednik.

Cerkveni vestnik.

c Krščansko učitelstvo srednjih šol. Dne 24. januarja 1920 je bilo na Dunaju ustanovno zborovanje »Zveze krščanskih nemških srednješolskih profesorjev«. Zveza je imela takoj ob ustanovitvi nad 200 članov iz celotne republike. Združenje se je doslej v zavesti, kako važno in potrebno je, da se strnejo vsi učitelji srednjih šol, ki stojijo na temelju krščansko-narodnih kulturnih idealov, da morejo kot verni in

resni može v svojem vzvišenem poklicu dati svojemu ljudstvu to, kar je najbolje. Organizacija je bila potrebna tudi zato, ker more le kot taka imeti zastopstvo v učiteljski zbornici. Novo društvo ima točasno že 250 članov.

c Iz Vatikana. Cerkevna zastopnika Bavarke in Prusije, poslanika pl. Ritter in pl. Bergon sta se preselila v Rim, kjer sta bila sprejeta pri papežu v avdijenci.

c Kardinalski zbor šteje točasno 33 prelatov italijanskega jezika in 31 inozemskih škofov-kardinalov. Katoliški list »Vaterland« v Luzernu pripominja k temu razmerju to-le: »Mi in še mnogo drugih bi radi videli, če bi sestava svetega kolegija v univerzalnem značaju svete Cerkve še nekoliko bolj ustrezala. Predvsem je Nemčija že desetletja v primeru s številom, z velikim pomenom in zaslugami nemških katoličanov preslabo zastopana... Tudi Švici bi se spodobilo dovoliti novega kardinala, zlasti ker so zadnje generacije poznale samo enkrat in samo enega domačega kardinala — prelata Merillod-a.« Tako in še z večjo pravico bi lahko klicali tudi katoliški Jugoslovani.

c Konferenca čehoslovaških škofov v Pragi. Na škofovskem posvetovanju v dneh 14.—19. januarja se je sklenilo predlagati sveti stolici to-le: 1. Vpelje naj se na rodni jezik v liturgijo, razen pri sv. maši, pri kateri se pa vsled dosedanjega dovoljenja sme list in evangelij čitati v domačem jeziku. Rabi naj se pa staroslovenski bogoslužni jezik na Velehradu in v Emavsu, ker je bil že v starih časih v navadi. 2. Nadškofu v Pragi naj se da jurisdikcijski primat nad vso Čehoslovaško. 3. Glede »Jednote« sodi episkopat, da bi ne bilo oportuno, ako bi se zatrla, dasi je baje Rim to zahteval. Izrastki bi se preprečili, če se doseže, da se ne ustanovi državna »Jednota«. Škofje, ki so bili polnoštevilno zbrani na konferenci, so se temeljito posvetovali tudi o cerkveno-političnih zadevah, zlasti o preteči ločitvi Cerkve od države. Razkol ne vleče kaj prida. Obsoja ga ostro zlasti tu navzoča ameriška misija.

Dijaški vestnik.

d »Hrvatska« na Dunaju se je prekrstila na svoji skupščini dne 8. t. m. v Jugoslavijo. Kat. akad. društvo »Jug« na Dunaju. Število članov stalno raste. Društveno življenje je zelo živahno. Sicer pa na Dunaju prezebamo, stradamo in čakamo Velike noči. Prijateljem pozdrav.

Gospodarstvo.

Inž. Dušan Sernec:

Vodne sile na Slovenskem in falka elektrarna.

Ze zgrajene elektrarne ob Fali pri Mariboru.

a) Financielno vprašanje.

Najtežji problem, ki je pri tem rešiti, je financielno vprašanje, ker je v podjetju do danes poleg istotako znatnega kapitala v kronah, investiran predvsem kapital, ki ga je dala švicarska finančna skupina in ki se izraža v frankih. Če se veruje v procvit Jugoslavije in o tem menda nihče ne dvomi, se podaja samo ob sebi zaključek, da se bo naša valuta tekotom prihodnjih let stalno dvignila. Iz tega sledi, da se ima

podjetje pri današnjem slabem tečaju nemško-avstrijske krone iznebiti teh investicij ter jih plačati najbolje s franki, tako, da se ves investiran kapital izraža v slednji valuti. Z ozirom na današnji slabi tečaj jugoslovanskih denarnih sredstev ima pa kapital v frankih ostati kot dolg, ki bi se še le tekom časa odplačal. Podjetje bi bilo v začetku vsled potrebnega obrestovanja švicarske valute znatno obremenjeno, z rastočim tečajem lastne valute pa bi se to breme stalno zmanjšalo. Z dvigljenjem lastne valute bo šele združeno znižanje cen premoga, tako da bo moglo podjetje vselej uspešno konkurirati s kaloričnim proizvodnjamem gonilne sile.

To so le glavne smernice tozadevnih pogajanj, ki so se vršila koncem januarja med zastopniki ljubljanske vlade in zastopniki bančnega sindikata.

Ta pogajanja so dovedla do zaključka, da se ugotovi v Fali investicijski kapital na 18 in pol milijonov švicarskih frankov, v kateri svoti je 17 milijonov nemško-avstrijskih kron že zapopadenih. Snuje se novo delniško podjetje s kapitalom 10 milijonov frankov, od katerega prevzame tuzemska skupina, pred vsem država, polovico, a tudi to svoto švicarski bančni sindikat začasno posoja. Želeti bi bilo, da prevzame država sama ves, na tuzemsko skupino pripadajoči znesek, da zamore javnost socialno stališče, po katerem bi se imelo podjetje voditi, uspešno uveljaviti. Do konca februarja ima tako belgrajska vlada, kakor tudi švicarski bančni sindikat pritrđiti ljubljanskim zaključkom.

Toku časa pa vsekakor ne bi odgovarjalo, če bi se novo podjetje osnovalo na izključno kapitalistični podlagi. Preskrba z električno silo je tako eminentna zadeva javnosti, da se tako podjetje nikakor ne sme presoditi le s stališča denarnega uspeha.

Mednarodni kapital bi imel pri Fali svoj upliv potom švicarskih zastopnikov. Protipezo za ta upliv ne more nuditi domači kapital, temveč le javnost v svoji državni ali avtonomni organizaciji. Brez upliva na podjetje tudi domači zasebni kapital gotovo ne bo, ker bodo javni zastopi rabili ogromno kredita, ki ga bodo mogli najti le pri zasebnem kapitalu. Upnik pa ima vselej vsaj nekoliko upliva na dolžnika.

Ni dvomiti o tem, da bodo do tedaj, ko bodo glavne proge falkskega omrežja dokončane, avtonomna okrajna zastopstva že delovala. Le-ta bi imela sama silo po svojem okraju razdeliti, omrežje v posameznih vaseh sama ali s pomočjo prizadehtih občin zgraditi. Električno silo bi kupila od falkskega podjetja na debelo, a podrobno razpečavanje prevzela sama.

b) Projektirano omrežje za falksko elektrarno.

Ob času Avstrije je falkska elektrarna projektirala daljnovod z 80.000 volti do Gradca, v svrhu spojitve s svojim že obstoječim omrežjem in elektrarne pri Lebringu in Nemško Bistrico-Pegau. Tam štajerski elektriški družbi primanjkuje sile, in sicer ima že sklenjeno pogodbo za dobavo 5000 kilovatov. Računati pa mora še z dobavo nadaljnjih 5000 kilovatov. Drugi daljnovod je bil projektiran z napetostjo 46.000 voltov, poleg državne ceste preko Maribora-Slovenska Bistrica-Konjice na Celje. Opremo štikalnice z napetostjo 80.000 voltov je podjetje naročilo, ter se to naro-

čilo po izjavah zastopnikov Fale ne da več spremeniti. Sicer sprememba napetosti tudi ni potrebna, ker se s to napetostjo za novi projekt shaja za doglednj čas. Za sedaj se projektira na jug daljnovod visoke napetosti 80.000 voltov, ob prej označeni progi, nedaleč od državne ceste preko Slov. Bistrice in Konjice v Celje, kjer bi se postavila transformatorska staja. Iz te transformatorske staje bi se preskrbovalo z 10.000 volti mesto Celje in industrijo v njeni okolici in napeljala električno silo z napetostjo približno 30.000 voltov po Savinjski dolini do Šoštanja in Velenja. Daljnovod visoke napetosti 80.000 voltov bi se v Celju cepil, na eni strani bi šla proga preko Vranskega do Domžal, kjer bi se postavila transformatorska staja za Ljubljano. Od tam bi se zgradil krog s srednjo napetostjo 30.000 voltov preko Ljubljane, Škofje loke, Kranja, Cerkelj, Mengša in nazaj v Domžale, ter stranski vod v Litijo. Na drugi strani bi šla glavna proga iz Celja po Savinjski dolini do Zidanega mosta, kjer bi se stavila transformatorska staja za spojitve s Trbovljami in za preskrbo v bližini ležečih industrij. Iz Zidanega mosta bi šla glavna proga naprej po Savinjski dolini do Podsuseda, kjer bi stala transformatorska staja za Zagreb in okolico. (Samobor.) (D dalje.)

g Poučno predavanje o ženski domači obrti. V nedeljo 22. t. m. ob 15. uri se vrši na Turjaškem trgu št. 3, to je v poslopiju Kmetijske družbe v II. nadstropju, poučno predavanje o ženski domači obrti v Sloveniji in o nalogi osrednjega zavoda za žensko domačo obrt v Ljubljani. Predaval bo g. Ivan Vogelnik, nadzornik čipkarskih šol na Slovenskem. K temu predavanju se vlijudno vabijo žene in dekleta.

g Obdelovanje veleposestniških zemljišč, danih v začasni zakup. Glavni poverjenik ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani razglašja in odreja po nalogu ministrstva za agrarno reformo v Belgradu z dne 31. januarja 1920, br. 885, nastopno: Nekateri predstavitelji malokmetijskih družin, ki so dobili zemljišča (njive) veleposestev, spadajočih pod agrarno reformo, v začasen zakup, niso obdelali te zemlje ali niso obdelali delov svojih lastnih zemljišč, ampak izkoriščajo poljedelsko zemljo kot pašnike ali livade. To nasprotuje namenom agrarne reforme in je na veliko škodo za našo ekonomsko-financijsko moč, ker se tako zmanjšuje naša kmetijska produkcija. Zato je predvideno v § 5 naredb ministrskega sveta z dne 10. aprila 1919, da bodo pri končni razdelitvi zemlje izključeni tisti zakupniki, ki nemarno obdelujejo zemljišča, dana jim v začasni zakup. V številki 150 »Uradnega lista« je bila glede oddaje zemljišča v zakup razglašena odredba glavnega poverjenika z dne 15. septembra 1919, ki v točki 8 med drugim določa, da bo glavni poverjenik »odobrill pogodbe, sklenjene v smislu te odredbe, ter jih po preteku te (enoletne) najeminske dobe podaljšal vsem onim kmetovalcem, ki bodo zemljišče, vzeto v najem, obdelali skrbno ali dosedanj obdelavi primerno«. Predpisi glede primerne izkoriščanja v zakup vzetih zemljišč se v mnogih primerih ne upoštevajo; zato se opozarjajo vsi oni, ki so zemljo dobili in jo žele kot soupravičenci dobiti še v bodoče, da se bodo tozadevne odredbe izvajale najstrožje. Vsi zainteresi, predstavitelji malokmetijskih družin kot zakup-

niki se o tem obveščajo potem »Uradnega lista« in domačega časopisja. Vabijo se duhovščina, učiteljstvo, županstva in drugi prijatelji kmetijskega ljudstva, da ga poučijo ter skušajo uveriti, da je v interesu podedinca in v interesu splošnosti, da ne ostane neobdelan niti najmanjši kosček zemlje. Veleposestniška oskrbnitstva, odnosno veleposestniki sami se pozivljajo, da potem nadzornika, kjer obstoja, sicer pa naravnost glavnemu poverjeniku ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani: 1. predložijo popis (ime in natančen naslov) vseh onih zakupnikov, ki doslej niso obdelali zemlje; 2. za vsakogar označijo, koliko je zemlje dobil v zakup, a koliko je ni obdelal (v hektarih ali arih); 3. obenem za vsakogar izkažejo, koliko zemlje je že prej (razen v zakup dobljene) obdeloval in koliko od te zemlje je neobdelane; 4. navedejo razloge, radi katerih dotičnik ni obdelal zemlje; 5. poročajo, koliko zemlje je ostalo končno neobdelane. Vse to se namreč ne nanaša samo na zemljo, ki se oddaja v začasni zakup, nego tudi na zemljo, katero so dotičniki obdelovali že prej. Pozivljajo se vsa županstva interesiranih občin, da pri teh poizvedbah vestno sodelujejo ter veleposestniška oskrbnitstva odnosno državne nadzornike pri tem delu podpirajo. Zahtevana poročila morajo soppisati oziroma uradno potrditi tudi dotična županstva, ki so za njih pravilnost in točnost soodgovorna. Poročila morajo biti predložena nepreklicno do 10. aprila 1920.

Aprovizacija.

a Splošna gospodarska združba za Slovenijo v Ljubljani. Razdelitev moke: V sredo 18. t. m. se prične delitev moke po sledečem redu: V sredo 18. febr. izkaznice št. 1—200, v četrtek 19. febr. 201—400, v petek 20. febr. 401—600, v soboto 21. febr. 601—800, v ponedeljek 23. febr. 801—1000, v torek 24. febr. 1001—1200. Sreda in četrtek od 1201 do konca in zamudniki. Stranke se opozarjajo, da se držijo predpisanega reda. Osebe, ki imajo ru-jave izkaznice za cenejšo prehrano, naj jih prinese s seboj, ker daje ta izkaznica pravico do ceneje moke, kdor pa pri nakupu ne predloži izkaznice, mora plačati moko po nabavni ceni.

a »Samopomoč« v Ljubljani je dobila za svoje člane večjo množino rujavih, lepo izdelanih čevljev za dečke (deklice) št. 26 do 35, ter čevlje, rjave in črne, za moške po nižanih cenah. Čevlji se delijo vsak dan v zadržni pisarni, Vodnikov trg št. 5. — Cenejša moka. Vsi ljubljanski člani, ki so že prejeli moko brez »izkaznice« za cenejšo prehrano, naj se prilično zglašajo ob 2. uri popoldne v zadržni pisarni. Vsi člani, ki nimajo »izkaznic«, naj se zglašajo istotako takoj v pisarni in vsak prinesi s seboj člansko knjižico.

Denar je izgubila neka ženska na poti od Starega trga do vojne prodajalne v Gosposki ulici. Vsota 300 K je bila zavita v časopisni papir. Kdor je denar našel, naj ga prinese na Stari trg št. 21 v prvo nadstropje k služkinji Mariji Šurnaj.

== KOLESA ==

rabljena kupuje
J. GOREC, LJUBLJANA, Gosposvetska
cesta št. 14.

Od bor društva inženirjev v Ljubljani naznanja, da je dne 14. februarja preminul njegov društveni član, gospod
ing. Josip Kenda
gozdarski oskrbnik na Bledu.
Pogreb se je vršil v ponedeljek dne 16. februarja iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Blagajničarka dobi STALNO SLUŽBO. Naslov v upravi pod št. 630.
Sprejme dijake v stanovanje in se hrano. Klavir na razpolago. Izve se pri upravnistvu »Slovenca« pod št. 659.
Soda s primerno domačo hrano ali pa brez hrane išče trgovski so-trudnik, najraje pri kaki nemški rodbini, radi boljše priužitve nemškemu jeziku. Cenjene ponudbe pod »soliden« na upravnistvo »Slovenca«. 664

Cigaretni papir
sledede vrste: Golub, Club, Abadie, in Samum pripo-voča na debelo »URANUS-PAPIRICA«, Ljubljana, Mestni trg 11. 418

Majerja kateri zna molziti, sprej-me pod ugodnimi po-goj! Oskrbnitvo graščine Noviklošter pri Sv. Petru v Sav. dolini. Sprejme se tudi viničar z delavno družino, in enega konjskega hlapca za poljsko delo.

Anton Komatar
mesar in posestnik
Mici Komatar vd. Kalan
poročena.
Škofja Loka, 15. svečana 1920.

Prodasta se radi preselitve
2 pritlični hiši
oddaljeni 10 minut od Ljubljane. Natančnejše poizvedbe pri upravi »Slovenca« pod št. 662.

Harmonij
prodam. Janko Kos, Rožna dolina 178. Vič, Ljubljana.

Kdor je videl v nedeljo dopoldne pred prodajalno Kregar na Sv. Petra cesti kakaga

avtomobilista
naj se blagovoli oglašiti v omenjeni trgovini. Vsakogar, ki bi mogel dati kakršnokoli pojasnilo, prosimo eventuelno proti dobri nagradi, da nam gre na roko. 658

Zobozdravnik
M. U. Dr. Janežič Zv.
se je nastanil na Bledu in ordinira od 9—12, 15—17.

Adolf Zirolia
Jvanka Zirolia roj. Jezeršek
poročena.
Ljubljana, dne 16. februarja 1920.

Odpomoč za stanovanje.
Na Maverlinu pri ōrmomljo dam v svoji hiši stanovanje zastoj in plačo po dogovoru, kdor moj mali vinograd obdela. Ponudbe A. Kajfež, Kočevje.

TRAPIST. SIRA
pošlje s pošto in železnico á K 46.— Centralna mljekarna V. Mokrovič, Zagreb. Berislavičeva ul. 16.
Zaradi hitrejše odpreme prosim denar naprej poslati. 658

Stranka brez
otrok plača 1000 K nagrade
onemu, ki ji preskrbi
stanovanje
s 3 sobami in kuhinjo. Ponudbe pod »Stanovanje v mirni hiši« na upravnistvo »Slovenca«. 655

Mesečna soba
za dva ali štiri gospode se išče takoj ali s 1. marcem. Ponudbe na upravo »Slovenca«.

Zaloga pohištva in tapetniška delavnica
Brata Sever
Ljubljana, Gosposvetska c. (Kolizej) priporoča vsakovrsno pohištvo po zmernih cenah. Vabimo na ogled

Mlekarja
(Svcarja)
zaupljivega in marljivega z dobrimi izpričevali iščem. Prednost imajo neoženjeni. Nastop takoj Oferte poslati z označenjem plače na: Centralna mljekarna V. Mokrovič, Zagreb, Berislavičeva ul. 16.

Na prodaj je električni motor
2 konjski sili, 225 voltov, vrtilni tok, ali se pa zamenja za večjega do 8 konjskih sil 300 voltov enakomerni tok. Isti se tudi kupi. Ponudbe pod motor na upravnistvo lista 19. 577

Vreče
vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno ter plačuje najbolje trg. firma J. Kušan, Kranj, Gorenjsko.

Enodružinska hiša
vila ali malo industrijsko podjetje z vodno silo ob železnici se kupi. Ponudbe na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.
Išče se za mestno pristavo:
1 podkovski kovač,
1 kolar,
1 mizar ter nekaj
konjskih hlapcev
Hrana in stanovanje v hiši. Poizve se: Cesta na Kode-ljevo 8, (nasproti prisilne delavnice.